

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра слов'янської філології та перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. завідувача кафедри
В.Я. Звиняцьковський
«27» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НДПП 2.6. Сучасна російська мова

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальності 035 Філологія,

(код і назва спеціальності)

спеціалізація 035.03 Слов'янські мови та літератури (переклад включно)

(назва спеціалізації)

спеціалізація 035.03 «Філологія (Переклад (українська, російська, польська))»

спеціальності 014. Середня освіта.

спеціалізація 014.02 Середня освіта. Мова і література (російська)

факультет грецької філології та перекладу

(назва факультету)

2020-2021 рік

Робоча програма Сучасна російська мова
для студентів ОПП «Філологія (Мова та література (російська))»
«Філологія (Переклад (українська, російська, польська))»
Середня освіта. Мова і література (російська)
факультет грецької філології та перекладу

Розробники:

Гусєва О.І., к.ф.наук, доцент кафедри слов'янської філології та перекладу МДУ
Маслова Г.М., ст. викладач кафедри слов'янської філології та перекладу МДУ
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри слов'янської філології та перекладу

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 року

Гусєва О.І., 2020 рік
Маслова Г.М., 2020 рік
МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
Модулів – 5 Змістових модулів – 2	Напрямок підготовки 035 Філологія (шифр і назва)		
Індивідуальне науково-дослідне завдання Термінологічний словник (назва) Загальна кількість годин – 150	Спеціальність: <u>014.02</u> <u>Середня освіта. Мова і література (російська)</u> <u>035.03 Філологія.</u> <u>Слов'янські мови та літератури (переклад включно)</u>	Рік підготовки: 4-й 4-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 89	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Семестр 1-й -й Лекції 28 год.	
		Практичні, семінарські 32 год.	
		Лабораторні	
		год. год. Самостійна робота 89 год. год.	
		Індивідуальні завдання: 1 год. Вид контролю: екзамен	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання - 40 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Спираючись на вже відомі студентам поняття граматичних значень, морфологічних категорій, вони поглиблюють знання про їх функціональному аспекті стосовно до різних частин мови.

Завдання:

Студенти повинні не тільки засвоїти граматичні ознаки частин мови, а й:

- практично визначати частеречную статус будь-якої словоформи з тексту;
- розрізняти явища частеречной, граматичної омонімії;
- розрізняти випадки транспозиції;
- бачити способи і засоби вираження граматичних значень;
- вміти відбирати мовний матеріал для роботи над конкретною темою.
- У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: мовний факт, пояснювати його сутність і кваліфікованість в різних системах понять, в тому числі і традиційної, функціональний аспект стосовно до різних частин мови

вміти: практично визначати частеречную статус будь-якої словоформи з тексту; розрізняти явища частеречной, граматичної омонімії; розрізняти випадки транспозиції; бачити способи і засоби вираження граматичних значень; вміти відбирати мовний матеріал для роботи над конкретною темою.

2. Міждисциплінарні зв'язки: Вивченню даного курсу сприяє зв'язок з такими дисциплінами, як «Сучасна російська мова», «Сучасна українська мова», «Загальна теорія перекладу».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Морфемика

Тема 1. Слово как двусторонняя единица языка

1. Лексическое значение слова. Слово и словоформа (соотношение, общее и различия). Грамматическое значение слова. Формы и способы выражения грамматических значений. Слово как лексико-грамматическое единство.

Тема 2. Морфемика. Общие сведения о морфеме.

Морфемика как раздел науки о языке. Связь морфемики с другими разделами языкознания. Вопрос о морфеме в научной литературе. Морфема и слово. Общее и различия. Морфема как значимая часть слова. Морфемы и морфы. Алломорфы и варианты морфемы. Морфонема.

Тема 3. Видовые понятия морфем

1. Общие и дифференциальные признаки морфем. Корень слова как ядерная морфема слова, его значение, функция. Приставки и суффиксы. Биморфема, постфикс, интерфикс, аффиксоиды. Окончание слова (значение, форма выражения, функция). Основа слова. Грамматическая основа слова, ее виды по функции. Типы основ по структуре (членимые/нечленимые) и протяженности (непрерывные/прерывистые). Варьирование материальной стороны основы

Тема 4. Структурные типы слов русского языка.

1. Морфемная структура слова.
2. Морфологическая структура слова.
3. Гнездо однокоренных слов.

4. Морфемный анализ слова.
5. Степени членимости слова.
6. Морфемные словари русского языка.

Змістовий модуль 2. Словообразование.

Тема 1. Словообразование как раздел науки о языке.

1. Значение термина «словообразование». Связь словообразования с другими разделами языкознания. Словообразование в плане синхронии и диахронии.
2. Классы слов русского языка в плане словообразования. Непроизводные и производные слова, критерии их разграничения. Производные и производящие слова. Словопроизводная пара. Узуальные и окказиональные слова. Реальные и потенциальные слова.
3. Материальная связь производного слова с производящим. Лексическая основа слова, ее типы. Производящая основа и формант как непосредственно составляющие производного слова. Морфонологические явления в производном слове (чередование, усечение, наложение, стяжение и т.д.). Словообразовательные свойства морфем. Особенности «вхождения» аффиксов в производное слово.
4. Содержательная структура производного слова. Смысловое соотношение между производным и производящим словами. Внутренняя форма слова. Типы ВФС
5. Словообразовательное значение (СЗ). Отличие СЗ от лексического. Приемы определения СЗ. Степени абстрагирования СЗ. Соотношение в производном слове ВФС, СЗ и лексического значения.
6. Идиоматичность значения производного слова.

Тема 2. Единицы систематизации в словообразовании

1. Словообразовательная пара. Словообразовательная цепь. Словообразовательный тип и модель. Признаки словообразовательного типа, модели. Словообразовательное гнездо слов. Его отличие от СМГ слов.
2. Структура словообразовательного гнезда. «Словообразовательный словарь» А.Н.Тихонова.
3. Словообразовательная парадигма (СП).
4. Способы словообразования в русском языке. Словообразовательный анализ слов. Понятие способа словообразования. Неморфологические (неморфемные) способы словообразования. Морфологические (морфемные) способы словообразования. Словообразовательный анализ слова: 1) собственно-словообразовательный; 2) синхронно-этимологический.

Тема 3. Этимология как наука

1. Значение термина «этимология».
2. Этимология как наука, ее цели, задачи.
3. Изменения слов в их историческом развитии.
4. Этимологический анализ слова, цель и порядок его проведения.
5. Этимологические словари русского языка.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	Заочна форма

1	2	усього					8	усього				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1 Змістовий модуль 1. Морфемика												
Тема 1. Слово как двусторонняя единица языка. Лексическое значение слова. Слово и словоформа (соотношение, общее и различия). Грамматическое значение слова. Формы и способы выражения грамматических значений.	6	4				18						
Тема 2. Морфемика. Общие сведения о морфеме. Морфемика как раздел науки о языке. Связь морфемики с другими разделами языкознания. Вопрос о морфеме в научной литературе. Морфема и слово. Общее и различия. Морфема как значимая часть слова. Морфемы и морфы. Алломорфы и варианты морфемы. Морфонема.	6	8				18						
Тема 3. Видовые понятия морфем 1. Общие и дифференциальные признаки морфем. Корень слова как ядерная морфема слова, его значение, функция. Приставки	6	4				18						

и суффиксы. Биморфема, постфикс, интерфикс, аффиксоиды. Окончание слова (значение, форма выражения, функция). Основа слова. Тема 4. Структурные типы слов русского языка. Морфемная структура слова. Морфологическая структура слова. Гнездо однокоренных слов. Морфемный анализ слова.		6	6										
Разом за змістовим модулем 1 Змістовий модуль 2. Словообразование.	46	24	22		1	54							
Тема 1. Словообразование как раздел науки о языке, его задачи. Связь словообразования с другими разделами языкознания. Словообразование в плане синхронии и диахронии. Классы слов русского языка в плане словообразования.		2	4			17							
Тема 2. Единицы систематизации в словообразовании Словообразовательна я пара. Словообразовательна я цепь. Словообразовательны й тип и модель. Признаки		2	4			20							

словообразовательного типа, модели. Словообразовательное гнездо слов. Тема 3. Этимология как наука, ее цели, задачи. Изменения слов в их историческом развитии. Этимологический анализ слова, цель и порядок его проведения. Разом за змістовим модулем 2			2			8							
Усього годин	60	28	32			35							
Модуль 2													
ІНДЗ	90		-	-	1	89			-	-	-		
Усього годин	150												

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Глагол как часть речи. Переходность – непереходность глаголов. Залог глагола.	4
2	Категория вида глагола. Способы глагольного действия	4
3	Категория наклонения глагола	4
4	Категория лица глагола. Безличные глаголы	4
5	Причастие как глагольная форма.	4
6	Деепричастие как глагольная форма.	4
7	Наречие. Вопрос о категории состояния в русском языке	4
8	Служебные слова	4
	Разом	32

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретические вопросы и история изучения морфемики русского языка.	54
2	Теоретические вопросы словообразования в русском языке.	45
	Разом	89

9. Індивідуальні завдання

1. Укладання термінологічного словника.
2. Робота з першоджерелами.
3. Реферування статей з теорії та прикладних питань СРМ

10. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний (презентації, відеоматеріали), евристичний (пошук матеріалів в Інтернет, реферування літератури, конспектування), дослідницький (виконання ІНДЗ).

11. Методи контролю

контрольні і тестові роботи, оцінки за підготовку до практичного заняття, оцінки за роботу з першоджерелами, оцінки за реферати і виконані індивідуальні завдання.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2		100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	
20	20	20	20	10	10	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики відмінно	для заліку
90 – 100	A	добре задовільно	зараховано
82-89	B		
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

13. Методичне забезпечення

Інтерактивний комплекс науково-методичного забезпечення дисципліни.

14. Рекомендована література

Базова

- Белошапкова В. А. Современный русский язык. Учеб. пособие для филол. специальностей ун-тов / В. А. Белошапкова. – М.: Высшая школа, 1990.
- Валгина Н. С. Современный русский язык. Учебник для вузов / Н. С. Валгина – М.: Высшая школа, 2001.
- Русская грамматика / Под ред. Шведовой Н.Ю. и Лопатина В.В. – М.: Русский язык, 1990.
- Русская грамматика: В 2 т. – М., 1980. – Т.1.
Современный русский литературный язык / Под. ред. П.А. Леканта. - М., 1988.
- Шанский Н.М., Тихонов А.Н. Современный русский язык: В 3 ч. - Ч. 2: / Н. М., Шанский – М., 1987.

Допоміжна

Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов./ О. С. Ахманова - М.: Советская энциклопедия, 1966.

Буланин Л. Л. Трудные вопросы морфологии / Л,Л,Буланин - М., 1976.
Словообразование. Морфология / Н.М. Шанский, А.Н. Тихонов – М., 1987.
Современный русский язык / Под. ред. В.А. Белошапковой. - М., 1997.

Інформаційні ресурси

1. Режим доступу: <http://www.classes.ru/grammar/174.Akhmanova/>
2. Режим доступу: <http://www.gramota.ru/book/village/dict.html>.
3. Режим доступу: <http://www.elective.ru/arts/lan06-t0491.phtml>